

Niekas nesuteikia tiek informacijos apie žmogų, kaip jo kalba

„Kalba – sielos veidrodis. Kaip žmogus kalba, toks jis ir yra“ teigė romėnų poetas Publilijus Siras. Bendravimas yra neatsiejama mūsų gyvenimo dalis, kuri taip pat, kaip ir išvaizda, kuria žmogaus įvaizdį. Tai padeda atskleisti išprusimo, kultūros lygį, taip pat puoselėjamas vertybes, tradicijas bei emocijas. Dažniausiai žmogus, tapatinantis save su kokia nors grupe, stengiasi kalbėti tokiai grupei būdinga kalba, laikytis jos normų, o, patekęs į kitą grupę, kaip tik kalbos ypatumais gali išsiskirti. Kartais su ką tik sutiktu asmeniu turime pabendrauti ilgiau, kad suprastume, koks jis yra, tačiau pagrindiniai dalykai atsiskleidžia dar pirmame pokalbyje. Savo rašinyje aptarsiu, kaip kalba kuria žmogaus įvaizdį.

Pirmas ir pagrindinis dalykas, kurį pastebime bendraudami su kitu žmogumi - tai taisyklinga arba netaisyklinga jo kalba. Dar lengviau tai pastebėti yra viešojoje erdveje, kur lankytis ir išsakyti savo mintis gali kiekvienas. Daug žinomų ir gerbiamų Lietuvos žmonių, vadinamojo elito atstovų, turi socialinių tinklapių profilio paskyras, kuriose aiškiai išsako nuomonę ir taip kuria savo įvaizdį. Žinomą stilistę Agnę Jagelavičiūtę socialiniame interneto tinkle „Facebook“ seka daugiau nei 150 000 žmonių, iš kurių daugumą sudaro suaugusios moterys bei paauglės. Savo įvaizdį stilistė kuria vartodama barbarizmus (*aptežkės, tūsas, auffitas*), žodžių trumpinius, žargoną. Taip pat sąmoningai ignoruoja skyrybos ženklus ir lietuviškų raidžių rašymą. Tokiu Agnės Jagelavičiūtės pavyzdžiu seka ne vienas jaunas žmogus, bet netrūksta ir tokių, kurie tuo piktinasi. Nors ją kritikuojančius sekėjus moteris yra linkusi „užbaninti“ (t.y., užblokuoti), tačiau tikslas – reklamuotis, išgarsėti - pasiektas. Kitas žinomas asmuo - politikė, buvusi Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkė Loreta Graužinienė. Ji patraukė visuomenės ir žiniasklaidos dėmesį po nesėkmingo bandymo ištarti žodį Konstitucija bei po 2015 m. viešame Kovo 11 - osios dienos minėjime netaisyklingai suskiemenuoto žodžio „Lietuva“. Jos kalba pakenkė įvaizdžiui ir, greičiausiai, reitingams. Dar ilgai žiniasklaidoje skambėjo Loretos Graužinienės kalbų atgarsiai, buvo kuriamos šmaikščios dainelės, šaipomasi viešai. Remdamasi šiais pavyzdžiais, galiu teigti, kad savo kalba žmogus gali kurti tam tikrą, kitiems žmonėms patrauklų įvaizdį, o nevykusi kalba gali pakenkti politiko karjerai.

Kalba gali pakeisti pasaulį. Tinkamai šnekėdamas žmogus gali paliesti aplinkinių mintis ir netgi įskiepyti naujų. Visame pasaulyje žinomas amerikietis, profesionalus imtynininkas ir boksininkas Marc Mero šiuo metu yra išgarsėjęs kaip žmogus, kuris savo kalbomis pakeitė ne vieno žmogaus gyvenimą. Jis įkūrė paramos grupę „Champion of Choices“ (lietuvių k. „Pasirinkimų čempionai“). Į jo rengiamas konferencijas, skirtas jauniems žmonėms, susirenka šimtai ar net tūkstančiai paauglių. Kalbėdamas monologu jis priverčia kiekvieną jo klausantį jaunuolį dar kartą apmąstyti savo gyvenimo tikslus ir vertybes. Savo kalba susikūręs sau tinkamą įvaizdį Marc Mero prisizadėjo sau pradėti keisti pasaulį, paliečiant jaunosios kartos atstovų širdis. Mano nuomone, šis žmogus yra pavyzdys, kaip tinkamai susikurti įvaizdį ir tapti visų gerbiamu ir mylimu žmogumi, į kurį lygiuotis bando beveik kiekvienas. Dėl tokių žmonių, kaip Marc, bendraudami mes suvokiame savąjį aš, savo individualumą ir kuriame savo kalbinę tapatybę, taip pat padarome ją prieinamą kitiems. Atsiverdami žmonėms, pradedame juos geriau pažinti. Mane šis žmogus žavi savo atsidavimu motyvuoti kitus. Ne kartą internete klausydama jo pasakojimų ir pamokymų susimąstydavau apie savo gyvenimą ir taip iš naujo pradėjau vertinti tai, ką turiu. Taigi galiu teigti, kad kalba ir bendravimas mums suteikia galimybę išreikšti save ir leisti kitiems pažinti mus.

Keisdamas kalbos manieras žmogus keičia aplinkinių požiūrį į save. Kai asmuo nustoja vartoti netaisyklingus arba nepriimtinius žodžius arba pradeda taisyklingai kirčiuoti bei tarti juos, aplinkiniai dažniausiai pakeičia nuomonę apie subjekto charakterį ir išsilavinimo lygį. Mano matytame Tomo Hooperio filme „Karaliaus kalba“, pasakojama apie kalbėjimo sutrikimų turintį būsimą Didžiosios Britanijos karalių Jurgį VI. Jis prieš prasidedant Trečiajam reichui privalo savo kalba įkvėpti ir padrąsinti savo tautą nebijoti ateinančios grėsmės, tačiau užsikerta ir pradeda mikčioti. Prieš atsisėsdamas į sostą būsimasis karalius pradeda lankytis pas logopedą, kuris bando jį išgydyti taikydamas keistus metodus ir būdus. Po ilgų ir sunkių užsiėmimų bei didžiulio šeimos ir draugų palaikymo karalius jaučiasi ir kalba laisviau. Taip pat prieš Antrąjį pasaulinį karą jis sugeba suteikti vilties ir pasitikėjimo savo tautos žmonėms kalbėdamas per radiją. Po šios kalbos visi jo klausę žmonės pakeitė nuomonę ir pradėjo labiau tikėti savo šalies vadovu ir jo kalbos tikrumu. Tai įrodo, kad „sutvarkęs“ savo kalbą ir jos manieras asmuo aplinkiniams atrodo rimtesnis, labiau pasitikintis savimi, iškalbingesnis, labiau vertas pagarbos ir taip susikuria tarsi naują įvaizdį. Taip pat toks žmogus ir pats pradeda labiau tikėti savo jėgomis, vartoja daugiau aforizmų, metaforų, epitetų. Taigi, taisyklingai kalbantis ir sklandžiai savo mintis reiškiantis asmuo vertinamas kaip išsilavinęs ir kultūringas žmogus.

Apibendrindama norėčiau priminti, kad įvaizdis, kuris yra sukuriamas kalbant, yra svarbesnis ir daugiau pasako apie mus, kaip apie asmenybes, nei mūsų išvaizda. Taip pat kiekvienas iš mūsų turi galimybę keisti savo įvaizdį keisdamas kalbėjimo manieras ar pradėdamas kalbėti taisyklingai. Žargonas, barbarizmai bei kiti kalbos iškraipymai nepraturtina kalbos žodyno, o kaip tik jį daro skurdesnį. Nors pašnekovai gali būti skirtingi ir prie kiekvieno gali reikėti prisitaikyti, tačiau kalbos iškraipymas nėra išeitis. Taigi, kalbėdami mes kuriame savo individualią asmenybę.